

00YR00130

SKUP 1999 – 25

Prosjekt: Gramart – pengene og makten

Medarbeider: Ketil Jørgensen og Bjørn Olav Nordahl

Publikasjon: Dagens Næringliv

Publisert: September – oktober 1999

Medium: Avis

Tema: Kultur/økonomi

1. **Av Ketil Jørgensen og Bjørn Olav Nordahl, Dagens Næringsliv**

2. **Gramart – pengene og makten**

3. Publisert i Dagens Næringsliv i perioden 18. september til 14. oktober 1999

4. Dagens Næringsliv
Postboks 1182
Sentrum
0107 Oslo
Sentralbord: 22 00 10 00
Telefaks: 22 00 13 50

5. Ketil Jørgensen
c/o Dagens Næringsliv
Boks 1182 Sentrum
0107 Oslo
Telefon: 22 00 13 76 (jobb) og 93 03 68 66 (mobil)

Bjørn Olav Nordahl
Blåveisbakken 18
3050 Mjøndalen
Telefon: 22 00 13 52 (jobb) og 32 87 48 78 (privat)

6. **Redegjørelse for arbeidet**

Lørdag 18. september stod første artikkel i serien på trykk. Da kunne vi fortelle at Rikskonsertene hadde besluttet å sette i gang full revisjon av regnskapene til stiftelsen Samlet Norsk Rock (SNR) for perioden fra 1994 frem til i dag. Rikskonsertene var bekymret for hvorledes midlene fra en rekke statlige tilskuddsordninger var blitt forvaltet i SNR. Stiftelsen består av Gramart, hvor Øivind Myhrvold helt fra starten i 1989 hadde vært en sentral skikkelse og hvor han i dag har tittelen administrerende direktør, AKKS og Norsk Rockeforbund. Gramart har hele tiden vært den dominerende delen av SNR og det var Gramarts forretningsførsel som var utgangspunktet for vår interesse.

Gramart har siden etableringen på nærmeste vært ensbetydende med Øivind Myhrvold. Med støtte fra Arne Bendiksen og Casino Steel har han kontrollert organisasjonen og millionene den forvalter på vegne av norske grammofonartister. Det har også vært den største grunnen til å gå inn i denne materien – pengene og makten.

Både Gramart og forvaltningsorganisasjonen Gramo disponerer store penger og innflytelse. Men samtidig gjøres dette i lukkede rom hvor noen helt få, sentrale aktører kontrollerer pengestrømmen. Kulturområdet er i liten grad et felt som er blitt gjenstand for undersøkende journalistikk. Vi så dette som en gylden anledning til å komme tettere på ukjente maktstrukturer – formelle og uformelle – innen kultursektoren.

Den første artikkelen viste hvorledes Myhrvolds private interesser i en rekke tilfeller ble blandet sammen med Gramarts. Dette gjaldt også økonomiske forhold. Siden fulgte ytterligere fem artikler som stilte spørsmål ved pengebruken i organisasjonen.

a) Ideen

Begge artikkelforfatterne har i flere år fulgt musikermiljøet. I denne perioden har det kommet flere tips om pengebruken i bransjen, men spesielt kulturen som har utviklet seg rundt Gramart. Mange har pekt på hvordan de sentrale aktørene i Gramart har hatt nærmeste ubegrenset tilgang til pengekilden Gramo – vederlagsbyrået som tar inn penger til musikerne fra kringkastere (f.eks radio og tv) som benytter deres musikk.

Samtidig har Staten på 90-tallet spyttet inn et utall rockemillioner i Samlet Norsk Rock. Hva har skjedd med disse pengene i en organisasjon hvor Myhrvold & co. etterhver sikret seg all makt? Vi var nysgjerrige på dette. Og det skulle etterhvert vise seg at Rikskonsertene som offentlig forvaltningsorgan også delte vår nysgjerrighet.

Etter å ha planlagt artikkelserien en tid, var tiden moden til å gå i gang for alvor i september ifjor. Gjennom ulike kanaler fikk vi ta i en rekke dokumenter – brev, regnskaper, notater, rapporter, kontoutskrifter etc.

Kildemateriale vi hadde fått tilgang til, viste at det i Gramart foregikk en klar sammenblanding av private økonomiske forhold og organisasjonen Gramarts økonomi.

Vår utfordring var å formidle hvorledes denne kulturen hadde vokst frem, vise hvor store beløp dette dreier seg om, uten å blåse

kildene våre. Det aller første materialet vi hadde fått tilgang til kunne bare stamme fra et sted. Og de kildene ønsket å være skjult.

b) Den sentrale problemstillingen

Underlagsmaterialet vi hadde fått tilgang til og samtaler med flere sentrale kilder hadde overbevist oss om at Gramart i stor grad fungerte som en kasse for Øivind Myhrvold og hans medspillere. Vår oppgave var å vise hvorledes denne kulturen hadde vokst frem, hvor store beløp som var i omløp, og i hvor liten grad omgivelsene rundt ledertroikaen, både styret og medlemmene, var klar over hvorledes midlene i organisasjonen ble forvaltet. Likeledes var det viktig å få frem de store linjene – oppbyggingen av rockepolitisk kontaktnett, etableringen av SNR, rockemillionene og ikke minst konsertstedet Sentrum Scene i Oslo som et slags utgangspunkt for det hele. Samtidig visste vi at Gramo, Norwaco og andre vederlagsorganisasjoner var nærmest ukjente og lukkede miljøer. Vi måtte altså både kartlegge og forklare deres rolle i norsk kulturliv.

c) Endringer i problemstillingen

Gramart var i enda sterkere grad enn vi trodde på forhånd en organisasjon bygget opp og drevet av Øivind Myhrvold. Den første artikkelen ble derfor i stor grad en historie om hvorledes han har klart å sikre seg en posisjon som "gudfar" innen norsk rock. Resten av organisasjonen, som etterhvert har vokst seg stor, har bare i liten grad innsikt i de disposisjoner som gjøres av Gramarts råd. Rådet befinner seg organisatorisk over styret i organisasjonen, og det består av Bendiksen, Steel og Myhrvold. Det er denne gruppen som treffer alle viktige avgjørelser i organisasjonen. Det er derfra pengene forvaltes. Styret er således mer for et sandpåstrøingsorgan å regne. Etterhvert ble det også klart for oss hvor voldsom sammenblandingen av private og profesjonelle interesser var. Ikke minst kom dette til overflaten i forbindelsen med Gramarts såkalte studiesenter i Hellas

d) Arbeidsbeskrivelse

En rekke forhold var avgjørende for å komme med de avsløringene som vi kom med. Her bør nevnes:

- *Systematisk kartlegging*
- *Teamarbeid*
- *Dokumentasjon*
- *Oppfølging*

Systematisk kartlegging

Allerede på et tidlig tidspunkt hadde vi tilgang til helt avgjørende dokumenter som viste hvordan Gramarts kasse fungerte som privat lommebok for Øivind Myhrvold og Casino Steel, henholdsvis direktør og styreformann i organisasjonen. Samtidig trengte vi et rammeverk å putte dette inn i. Vi bestemte oss ganske fort for at vi måtte gå gjennom alt som hadde med SNR, Sentrum Scene, rockemillionene, Gramart og Gramo å gjøre. Vi gikk derfor bredt ut og samlet systematisk inn informasjon fra et stort antall kilder som hadde hatt befatning med dette systemet.

Teamarbeid

Vi jobber i en forholdsvis ressurssterk avis, i hver vår avdeling. DN lørdag i løpet av flere år utviklet en kultur for teamarbeid. Det er sjelden vi lager en nyhetsfeature uten at minst to journalister jobber sammen. I dette tilfellet utfylte også kildene våre hverandre meget godt. En finansjournalist og en dokumentarjournalist fra DN Lørdag viste seg å være en svært god kombinasjon. Samtidig stilte avdelingslederne vår opp og frigjorde oss slik at vi kunne jobbe bare med dette i et par uker.

Dokumentasjon

Musikkbransjen er et miljø fullt av rykter og påstander. Det ville være lett, men ikke særlig seriøst, å bære til torgs alle de meldingene vi har fått om Gramart og organisasjonens ledelse de siste årene. Derfor var det viktig å skaffe seg så mye skriftlig materiale som mulig og samtidig sjekke og kryssjekke en haug med muntlige, lukkede kilder. Vi oppdaget også fort at folk var redde for å snakke. Hensynet til posisjoner og personer veier tungt i denne bransjen. Kommer du skeivt ut, kan en kontrakt, en spillejobb et arbeidsforhold fort ryke. Derfor var det viktig å virvle opp så mye støv som mulig, slik at kilder ikke kunne spores. Mange av kildene stilte dessuten opp med papirer de av ulike årsaker hadde tatt vare på. Dette viste seg svært nyttig.

Oppfølging

Denne saken er kanskje det beste eksempelet så langt i vår journalistiske hverdag på at kommunikasjon med kildene foregår i

nye og digitale former. Saken hadde knapt stått på trykk, før det strømmet på med elektronisk post – fra navngitte og anonyme kilder. Samtlige av kildene pekte på at her var det mer å hente ut. Hele hotellsaken samt forhold omkring Gramo og Sentrum Scene er et resultat av disse e-postene som dukket opp jevnlig etter den første artikkelen, faktisk også fra utlandet. Dermed fikk vi god anledning til å lage oppfølgingssaker med jevne mellomrom i en hel måned etter at hovedsaken stod på trykk i lørdagsavisen den 18. september.

Også kildearbeidet og metodene vi benyttet oss av kan trekkes frem. Etter at vi på et tidlig tidspunkt i research-fasen hadde gått gjennom en god del fortrolig materiale, fant ut at vi måtte gå gjennom hele organisasjonskulturen i musikkbransjen på 90-tallet. Vi trengte et rammeverk, noe å putte en historie inn i. Kort fortalt har vi gjort følgende:

- a) Gått gjennom stortingsvedtak vedr. rockemillionene
- b) Fra sentrale kilder har vi sikret oss stiftelsespapirer, budsjett dokumenter, regnskaper og interne notater vedrørende Sentrum Scene.
- c) Intervjuet et tyvetalltalls personer som har hatt tilknytning til SNR og Norgesnett – både ansatte og tillitsvalgte.
- d) Hatt kontakt med sentrale kilder i Rikskonsertene som har fungert som offentlig forvaltningsmyndighet for store deler av rockemillionene.
- e) Gått gjennom samtlige årsmeldinger og regnskap for Gramart og Gramo.
- f) Sikret oss interne dokumenter fra Gramart.
- g) Kartlagt bruken av de herreløse midlene i Gramo.
- h) Intervjuet kilder i Gramo-systemet.
- i) Kartlagt alle forhold omkring Gramarts leieforhold i Hellas, herunder også finlest leiekontrakter, sjekket kontobevegelser, snakket med lokale, greske advokater.
- j) Sjekket bevilgninger til Musikkverkstedordningen, samt bilag og mangel på bilag.
- k) Gjort vanlige rutineundersøkelser; ligningsutskrift, rolleutskrift, konkurssjekk etc.

Etter å ha gått denne runden satt vi tilbake med et klart bilde av noen få maktpersoner som hadde stor innflytelse i norsk musikkliv. Samtidig stod det enda mer klart for oss at det hadde gått og gikk en ukontrollert pengestrøm via eller til disse maktpersonene. Bilde av at disse også hadde personlig nytte av sine posisjoner, var heller ikke svekket.

Konklusjon

Etter våre undersøkelser kunne vi dokumentere en rekke interessante forhold.

- a) Rockemillionene på statsbudsjettet er et resultat av Øivind Myhrvolds politiske håndverk. Samtidig er rockemillionene pøst inn i organisasjoner hvor han har kontroll.
- b) Sentrum Scene har definitivt fått sin del av rockemillionene. I perioden 91-95 fikk Sentrum Scene alene 1,4 millioner fra den offentlig finansierte Musikkverkstedordningen – nesten 200.000 kroner er disponert uten at det foreligger bilag.
- c) Sentrum Scene har mottatt millionbeløp fra Gramart og fra Gramo – både i form av aksjekjøp, direkte overføringer, og garantier. I følge Gramo-direktøren er dette tvilsom bruk av herreløse midler.
- d) Gramart baserer store deler av sin drift på herreløse midler fra Gramo. Midlene har også gjort at organisasjonen har økt fra tre til 11 ansatte.
- e) Øivind Myhrvold har en personlig bonusordning hvor Gramart gjør opp for konkursen hans. Avtalen er inngått med Arne Bendiksen. Overføringene fra Gramart til Myhrvold er signert Øivind Myhrvolds daværende samboer.
- f) Gramart overfører årlig store beløp til Arne Bendiksens private selskap.
- g) Gramart betalte gildet da Arne Bendiksen feiret sin fødselsdag for nesten 350.000 kroner. Arrangementet fant sted på Sentrum Scene.
- h) Interne regnskapsrapporter fra Gramart viser et usedvanlig høyt antall uoppgjorte reiseregninger. For 1998 dreier det seg om nesten en halv million kroner. Det er Steel og Myhrvold som er ansvarlige for disse uoppgjorte regningene.
- i) Myhrvold har "gjemt unna" penger fra konkursboet sitt i Norgesnett.
- j) Øivind Myhrvolds tidligere samboer har hatt store fordeler av Gramarts hotellbytte i Hellas. Hennes hotell er sågar pusset opp for Gramarts regning og får alle sine inntekter fra organisasjonen.
- k) Gramart sikret seg 300.000 kroner til hotellet i Hellas gjennom et tvilsomt vedtak i produsentsektoren i Gramo.
- l) Gramart har levd på forskudd. Millionbeløp er hentet ut fra Gramo før pengene forfalt og uten at det er formelt behandlet.
- m) Over én million kroner fra Norwaco er blitt overført direkte til Gramarts kasse – stikk i strid med retningslinjene.

Konsekvenser

Etter den første artikkelen stod på trykk startet en voldsom heksejakt på kilder internt i Gramart, men også utenfor organisasjonen. Etterhvert som saken økte i omfang ble Gramart presset til å sette ned et internt granskingsutvalg for å komme til bunns i de forholdene vi hadde satt fokus på.

Internt i organisasjonen skapte artiklene frustrasjon, mistenkeliggjøring, og det gikk så langt at enkelte sentrale medarbeidere ble sykemeldt.

Presset saken skapte gjorde at Gramart måtte finne en eller flere syndebukker. Det måtte dokumenteres handlekraft. Dette førte til at arbeidende styreformann Casino Steel gikk av. Noen offisiell begrunnelse for avgangen er aldri gitt, men flere av kildene vi har benyttet i denne saken har bekreftet at Steel ble ofret for å bevare husfreden i organisasjonen. Men og for å gjøre det lettere for Øivind Myhrvold å bli sittende som administrerende direktør.

7. Arbeidsmengde

Etter å ha samlet inn kildemateriale, snakket med kilder og konferert med hverandre over en periode på noen måneder, en periode hvor vi så klarere og klarere for omfanget av saken, og ikke minst at vi her hadde en sak som burde publiseres, brukte vi rundt 14 dager og ikke minst kvelder på utarbeidelsen av saken. Etter den første sakskomplekset stod på trykk ble det arbeidet jevnlig med saken i nærmere en måned.

8. Spesielle erfaringer

Det å tro at man kan klare å endre verden med en serie artikler er et godt utgangspunkt, men det er langt fra alltid at verden vil la seg endre. Dette er et av de tilfellene. Gramart vil ikke rydde opp i eget hus. De vil i alle fall ikke at den opprydningen skal skje offentlig. I en pressemelding datert den 10. desember kan det ved første øyekast se ut som om Øivind Myhrvold "frikjennes" for flere av de forhold som vi i artikkelserien hadde trukket frem. Slik er det ikke. En titt på ordlyden viser at de har benyttet seg av det eldgamle trikset om å kommentere noe annet enn det det er blitt artiklene trekker frem. Rikskonsertenes granskning av SNR er ennå ikke klar. Hva den bringer, blir spennende å se.

9.

Oslo, 20. januar 2000

Ketil Jørgensen

Bjørn Olav Nordahl (sign.)